

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (second section)

28 november 2017, nr. 70838/13, [ECLI:CE:ECHR:2017:1128JUD007083813](#)

(Robert Spano (President), Julia Laffranque, Ledi Bianku, Nebojša Vučinić, Paul Lemmens, Jon Fridrik Kjølbro, Stéphanie Mourou-Vikström,)

Noot B. van der Sloot

Recht op privacy. Bescherming privéleven. Privacybescherming van de werkplek. Relationele privacy.

[EVRM art. 8]

Op 1 februari 2011 meldt de decaan van de wiskunde faculteit van de Universiteit van Montenegro tijdens een vergadering aan de professoren dat er camera's zullen worden geplaatst in de collegezalen. Op 24 februari 2011 besluit de decaan in zeven collegezalen en voor zijn kamercamera's te plaatsen. Alleen de decaan heeft toegang tot de camerabeelden, die een jaar lang worden bewaard. Op 14 maart 2011 dienen twee professoren een klacht in bij de Montenegrijnse gegevensbeschermingsautoriteit, met name omdat er hun inziens geen aanleiding was voor het plaatsen van camera's. Op 21 maart 2011 brengen twee inspecteurs van die autoriteit na onderzoek een rapport uit. Daarin was vervat een negatieve beslissing op de klacht, onder meer omdat er wel redenen waren om de camera's op te hangen, omdat personen slecht waren te zien op de camerabeelden vanwege de lage resolutie en omdat de beelden slechts 30 dagen werden bewaard in plaats van een jaar. Een dag later dienen de klagers bezwaar in en op 28 april 2011 besluit de Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit in hun voordeel, onder meer omdat er geen wettelijke basis was voor het ophangen van de camera's, omdat niet was voldaan aan één van de in de wet genoemde voorwaarden, namelijk het bestaan van onveiligheid voor personen of eigendom. Op 25 januari 2012 wordt deze beslissing gemeld aan de universiteit en twee dagen later zijn de camera's verwijderd. Op 19 januari 2012 stellen de klagers een verzoek in tot schadevergoeding bij de rechter. De rechter stelt hen op 27 december 2012 in het ongelijk, kortgezegd omdat hun privéleven niet in het geding is. Op 17 juli 2013 laat het hoger gerechtshof deze uitspraak in stand. De klagers dienen op 25 oktober 2013 een klacht in bij het EHRM. Dat hof beslist samengevat dat de zaak wel onder het recht op privacy valt (art. 8 EVRM) en dat er geen wettelijke basis was voor de beperkende maatregel. Elk van de twee klagers krijgt een schadevergoeding van 1.000 Euro toegekend. Twee van de zeven rechters schrijven een concurring opinion en drie een dissenting opinion. Dat betekent dat slechts twee rechters zich volledig scharen achter de uitspraak.

Antović en Mirković

tegen

Montenegro

1. Het EHRM stelt in deze zaak kortgezegd dat de klacht onder het recht op privacy, art. 8 EVRM, valt omdat een collegezaal een werkplek is en het recht op privacy ook geldt op de werkvloer. Ook professionele activiteiten en werkgerelateerde relaties kunnen onder de bescherming van het privéleven vallen. Het EHRM beslist dat er een schending is van art. 8 EVRM, omdat er geen wettelijke basis is voor de inperking van het recht op privéleven. De vragen rond het legitieme doel en de noodzakelijkheid van de inperking hoeft het Hof hiermee niet te beantwoorden, ware het niet dat de wettelijke basis daar toch verband mee houdt.
2. De decaan beweerde namelijk dat er camera's dienden te worden geplaatst in het kader van twee doeleinden. Ten eerste de veiligheid van eigendommen en personen en ten

tweede ‘surveillance of teaching’ (par. 7). Uit onderzoek van twee inspecteurs van de gegevensbeschermingsautoriteit kwam naar voren dat naast vernietiging van eigendom er ook personen de colleges bijwoonden die geen student waren, dat er drank en tabak werd meegenomen en ook dieren. De twee leraren die de klacht in hadden gediend melden niet op de hoogte te zijn van dit soort incidenten en benadrukten dat het moeilijk was om de schoolbankjes en krijtbord uit de collegezalen te stelen, waarop de Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit besloot dat de camera’s weer weg moesten worden gehaald met name omdat ‘there was no evidence that there was any danger to the safety of people and property in the auditoriums’ (par. 11). In de *concurring opinion* van Rechter Vucinic en Lemmens wordt ook betwijfeld of veiligheid inderdaad het hoofddoel was van het ophangen van de camera’s en wordt gesuggereerd dat het eerder ging om het monitoren van de lesactiviteiten van de docenten door de decaan. ‘The fact that it was the dean who had access to the tapes seems to confirm that this was indeed an aim pursued’ (par. 4 *concurring opinion*). De rechtbank in de nationale procedure had echter juist getuige gehoord die beweerde dat er wel diefstal was gepleegd en dat de politie had geadviseerd om de camera’s op te hangen. De rechtbank deed daar zelf echter geen uitspraak omdat er haars inziens simpelweg geen sprake was van een schending van de privésfeer van de klagers: ‘During the proceedings one of the witnesses stated that there had been cases of theft and of damage to the interior of the building and that on one occasion five laptops had disappeared from a laboratory. Those events had led to the hiring of a private security agency two or three years earlier. According to the witness, the police had suggested installing video surveillance equipment on the School’s premises. The court, for its part, did not deal with those issues (par. 14).’ Zou er derhalve wel een wettelijke basis zijn geweest voor het ophangen van de camera’s, dan zou het EHRM moeten hebben beoordeeld wat nu precies het doel was van de camera’s zonder dat er in de nationale procedure uitspraak over is gedaan. De vraag was dan geweest of het de woorden van de inspecteurs of die van de Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit zouden worden gevolgd

3. Ook hoeft het EHRM de lastige vragen rond noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit niet te beantwoorden. De professoren beweerden bijvoorbeeld dat er andere, meer geschikte methoden voor handen zijn voor het tegengaan van diefstal en dat het hoe dan ook zou volstaan om camera’s te plaatsen bij de ingang en uitgang van de universiteit.
4. Toch is het interessant dat de uitspraak van het EHRM wel raakt aan deze vraagstukken, omdat zij verband houden met de wettelijke grondslag: ‘section 36 [of the Data Protection Act] provides that video surveillance equipment can also be installed in official or business premises, but only if the aims provided for by that section, notably the safety of people or property or the protection of confidential data, cannot be achieved in any other way. The Court observes that video surveillance was introduced in the present case to ensure the safety of property and people, including students, and for the surveillance of teaching. It is noted that one of those aims, notably the surveillance of teaching, is not provided for by the law at all as a ground for video surveillance. Furthermore, the Agency explicitly held that there was no evidence that either property or people had been in jeopardy, one of the reasons to justify the introduction of video surveillance, and the domestic courts did not deal with that issue at all. The Government, for their part, neither provided any evidence to the contrary in that regard nor showed that they had even considered any other measure as an alternative beforehand’ (par. 59). Interessant is dat het EHRM dus als bron voor het feitenrelaas de uitspraak van de Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit kiest en niet het report van de twee inspecteurs of de getuige die in de zaak voor de nationale rechter aan het woord kwam.

5. Het belangrijkste aan deze zaak is de vraag of het ophangen van camera's een inperking is van het recht op privéleven als beschermd onder art. 8 EVRM. Daar heeft vrijwel iedere partij weer zijn eigen visie op. Hieronder zullen kort die visies tegenover elkaar worden gezet.
6. *Decaan*: De decaan lijkt zich bewust van de gevoeligheid van het ophangen van camera's in de collegezalen en benadrukt de waarborgen die zijn getroffen. Zo had alleen de decaan toegang tot de beelden en werden ze na een jaar weer verwijderd. Dus is er wel een inperking, maar is die geoorloofd.
7. *Klagers*: Over de positie van de klagers wordt niet veel duidelijk in de uitspraak. Aanvankelijk lijken zij zich niet zozeer op het recht op privacy, maar op het recht op gegevensbescherming te richten. Zij doen namelijk een beroep op de *Personal Data Protection Act* en dienen een klacht in bij de gegevensbeschermingsautoriteit. Toch bevat de wet niet alleen regels over het verwerken van persoonsgegevens, maar ook regels omtrent het monitoren van werkplekken, waardoor het erop lijkt dat er ook meer traditionele privacyvraagstukken worden behandeld in de wet. Later in de nationale procedure doen zij ook een beroep op art. 8 EVRM en uiteindelijk dienen zij een klacht in bij het EHRM vanwege een schending van hun privéleven.
8. *Inspecteurs*: De inspecteurs menen in ieder geval dat de *Personal Data Protection Act* van toepassing is, maar stellen ook dat aan de daarin vervatte voorwaarden is voldaan. Zij benadrukken met name de waarborgen die zijn getroffen door de decaan, zoals dat hij iedereen op de hoogte heeft gesteld, de professoren niet heimelijk worden bekeken, de beelden niet een jaar lang werden bewaard, maar slechts 30 dagen en de resolutie van de beelden laag was, zodat het identificeren van personen niet gemakkelijk was. Dit laatste is een opmerkelijke constatering. Als de resolutie namelijk te laag is om personen te identificeren, dan is er enerzijds geen sprake van de verwerking van persoonsgegevens (persoonsgegevens zijn nu juist gegevens waarmee iemand geïdentificeerd kan worden). Anderzijds is het de vraag hoe personen kunnen worden opgespoord die verboden handelingen verrichten als zij niet of moeilijk te zien zijn op de beelden. Dat zou kunnen doen vermoeden dat de camera's toch voornamelijk dienen om de lesactiviteiten te monitoren, maar de inspecteurs weten ook te melden dat de camera's geen geluid opnemen. De conclusie moet dus vermoedelijk zijn dat er volgens de inspecteurs wel sprake is van het verwerken van persoonsgegevens, maar dat er afdoende waarborgen zijn getroffen zodat de verwerking als legitiem moet worden gezien.
9. *De Raad*: De Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit gaat niet expliciet in op de vraag of het ophangen van camera's een inperking is van het recht op privéleven, maar lijkt met name twee andersoortige problemen te zien. Ten eerste is er geen toestemming gegeven door de professoren voor het verwerken van de persoonsgegevens en ten tweede is er niet voldaan aan de voorwaarden voor het monitoren van de werkplek. De Raad verwijst naar drie artikelen uit de *Personal Data Protection Act*: 'Section 10 provides that personal data can be processed only after consent has been obtained from the person whose data are to be processed and the consent can be withdrawn at any time. Section 35(1) provides that public institutions can carry out video surveillance of an area of access to official premises. Section 36 provides that video surveillance can be carried out in official or business premises to ensure the safety of people or property or for the protection of confidential data if that cannot be achieved in any other way.'
10. *Nationale rechter*: De rechter in de nationale procedure stelt dat het recht op privéleven niet in het geding. Zij merkt op dat 'the university was a public institution performing activities of public interest, teaching being one of them, and that it was thus not possible for video surveillance of the auditoriums as public places to violate the applicants' right

to respect for their private life. It was a working area, just like a courtroom or parliament, where professors were never alone, and therefore they could not invoke any right to privacy that could be violated.’ Met name het eerste deel van dit citaat is opmerkelijk, omdat er uit lijkt te volgen dat omdat de universiteit een publieke instelling is met een publieke taak er überhaupt geen sprake kan zijn van een inperking van het recht op privacy. Eerder zou de rechter moeten hebben stellen dat het recht op privacy onder voorwaarden kan worden beperkt en dat er in dit geval aan die voorwaarden zou zijn voldaan. Daarnaast stelt de rechter dat ook het recht op gegevensbescherming niet in het geding is. ‘The data that had been collected could thereby also not be considered as personal data The university’s failure to remove the cameras immediately had been unauthorised, but it could not be classed as an interference with the applicants’ private life and was therefore irrelevant. The court further held that such a conclusion was in accordance with the Court’s case-law given that the monitoring of actions taking place in public was not an interference with a person’s private life when those means just recorded what others could see if they happened to be in the same place at the same time. The court also held that the monitoring of the actions of an individual in a public place by the use of photographic equipment which just instantaneously recorded visual data did not give rise to an interference with that individual’s private life, which could arise once any footage of such material became publicly available. It concluded that the installation and use of video surveillance and the collection of data thereby had not violated the applicants’ right to privacy and had therefore not caused them any mental anguish’ (par. 14). Ook hierbij betreft de nationale rechter een tamelijk radicale stelling, namelijk dat de data die zijn verzameld überhaupt niet als persoonsgegevens zijn aan te merken. Of dat onder Montenegrijns recht klopt valt moeilijk te beoordelen, wel kan worden gesteld dat dit niet in lijn ligt met de interpretatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming van de Europese Unie op dit punt. Gegevens waarmee iemand, eventueel in combinatie met andere data, kan worden geïdentificeerd zijn persoonsgegevens. De vraag is of aan de voorwaarden is voldaan, op basis waarvan het geoorloofd is om persoonsgegevens te verwerken.

11. *Hoger beroep*: In hoger beroep wordt deze uitspraak in stand gelaten en wordt met name benadrukt dat de klagers niet hebben aangetoond dat hun recht op privacy was geschonden. De bewijslast rust op de klagers; er blijkt inderdaad niet uit de stukken dat dit punt is meegenomen door de klagers.
12. *Montenegro*: Voor het EHRM stelt Montenegro zich in wezen op het zelfde standpunt als de rechter in eerste aanleg. De staat benadrukt dat niet alle professionele en zakelijke activiteiten onder het recht op privéleven vallen en dat de universiteit een publieke instelling is dat een publiek belang dient. Daarbij wordt gesteld dat de collegezaal niet de persoonlijke werkplek is van de professoren en daarom als een ‘working area outside the scope of personal autonomy’ moet worden gezien.
13. *EHRM*: Het EHRM benadrukt dat de camera’s in de collegezalen wel een inbreuk hebben gemaakt op art. 8 EVRM en verwijst daarbij naar het recht op privéleven. Daaronder valt ook het hebben van een ‘private social life’ en het aangaan van sociale relaties. Het verwijst naar standaardjurisprudentie waaruit volgt dat ook professionele relaties hieronder kunnen vallen en dat ook de mogelijkheid om op het werk te floreren aan het recht op privéleven raakt, omdat het juist op het werk is dat mensen zichzelf en hun persoonlijkheid ontwikkelen. Dit is de standaarddoctrine van het recht op privacy als een persoonlijkheidsrecht. ‘It is, after all, in the course of their working lives that the majority of people have a significant, if not the greatest, opportunity to develop relationships with the outside world[]. There is therefore a zone of interaction of a person with others, even in a public context, which may fall within the scope of “private

life”, professional life being part of it’ (par. 42). Interessant is dat het EHRM ook verwijst naar de ‘reasonable expectation of privacy’, wat in wezen een doctrine is uit het Amerikaanse rechtssysteem. Pas in 1995 werd dit begrip voor het eerst in de jurisprudentie ten aanzien van art. 8 EVRM gebezigd en sindsdien is het een steeds prominentere rol gaan spelen. Er is veel verzet tegen deze term, omdat het met zich meebrengt dat, als mensen weten dat zij geen privacy hebben (een baas vertelt bijvoorbeeld dat hij constant de werkplek monitort), er geen ‘reasonable expectation of privacy’ meer kan zijn en er dus geen inbreuk meer wordt gemaakt op het recht. Deze typisch Amerikaanse benadering wordt door het EHRM met name na 2015 steeds vaker aangehaald. De vraag is of de rechters helemaal begrijpen welke verzet dit begrip mogelijk oproept. Opmerkelijk is ook dat het Hof deze doctrine juist in deze zaak aanhaalt om vervolgens te benadrukken dat ook als er geen ‘reasonable expectation’ meer is er toch minimumgrenzen zijn. Daarnaast trekt het een parallel tussen het filmen van de collegezalen en het monitoren van de werkplek: ‘It has already been held that covert video surveillance of an employee at his or her workplace must be considered, as such, as a considerable intrusion into the employee’s private life. It entails the recorded and reproducible documentation of a person’s conduct at his or her workplace, which the employee, being obliged under the employment contract to perform the work in that place, cannot evade. There is no reason for the Court to depart from that finding even where it concerns cases of non-covert video surveillance of an employee at his or her workplace’ (par. 44). Het interessante aan deze benadering is dat het EHRM er voor kiest de camerasurveillance van collegezalen te benaderen vanuit het recht op privéleven – daarmee wordt het recht op privéleven opgerekt tot het recht om vrijelijke relaties aan te gaan met studenten en de werkuitoefening onbespied te kunnen doen. Dat hoeft niet te verrassen voor mensen die de jurisprudentie van het Hof kennen, maar zal voor buitenstaanders als een wat ruime uitleg van privéleven overkomen. Het Hof had ook kunnen kiezen voor een locationele benadering van het voorliggende vraagstuk, namelijk door te verwijzen naar het recht op de bescherming van een woning, zoals vervat in art. 8 EVRM. Ook dat begrip is langzamerhand opgerekt van het recht tegen onrechtmatige inmenging van de privéwoning, naar het recht op een privéplek, naar het recht op een beschermde ruimte, ook als het gaat om een werkplek. In het verleden hebben zelfs bedrijven een succesvol beroep gedaan op de bescherming van hun ‘home’ als het ging om de politie die hun bedrijfspand binnentrad (STES COLAS EST AND OTHERS v. FRANCE). Het Hof kiest er in dit verband niet voor om het recht op een privéplek te extrapoleren naar de bescherming van privacy in de collegezalen, maar voor de lijn die wordt uitgezet vanuit het privéleven. Toch lijkt de benadering op twee gedachten te hinken. Enerzijds worden de sociale relaties benadrukt, die worden beschermd als onderdeel van het privéleven, anderzijds wordt een koppeling gemaakt met de fysieke plek en benadrukt dat een collegezaal ook deels valt te zien als een besloten ruimte.

14. *Concurring opinion*: Het is deze tweeledigheid die de twee rechters die een *concurring opinion* schreven stoort. Het lijkt er op dat zij nog een derde benadering voorstaan, namelijk de vorm van privacy die niet zozeer ziet op de persoonlijke ontwikkeling van burgers of op de bescherming van privéplekken, maar op wat ook wel wordt genoemd de relationele privacy. Dat houdt ook verband met de bescherming onder art. 8 EVRM van het familieleven. Aanvankelijk zag de deze bescherming met name op onrechtmatige inmenging in het al bestaande familieleven door de staat, bijvoorbeeld door de uithuisplaatsing van kinderen, maar al snel heeft het EHRM duidelijk gemaakt dat hieronder ook valt het recht om familiebanden aan te gaan en persoonlijke relaties te ontwikkelen (B. van der Sloot, ‘Privacy as personality right: why the ECtHR’s focus

on ulterior interests might prove indispensable in the age of Big Data', Utrecht Journal of International and European Law, 2015-80). Rechters Vucinic en Lemmens lijken met deze benadering, wellicht onbewust, één van de momenteel meest bepalende privacy theorieën te omarmen, waarin privacy wordt gezien als een contextueel en interrelationeel begrip (Nissenbaum, *Privacy in Context: Technology, Policy and the Integrity of Social Life* (Palo Alto: Stanford University Press, 2010)). In deze theorie is privacy noodzakelijkerwijs afhankelijk de context en spelen privacy en beslotenheid vaak een grote rol bij het aangaan van relaties – veel gegeven voorbeelden zijn in dit verband het aangaan van intieme relaties, waarvoor het vaak gebruikelijk is om juist met elkaar gevoelige informatie te delen die niet met anderen wordt gedeeld. Ook kan worden verwezen naar beroepsgroepen, zoals de advocatuur en de medische wereld, waarin het beroepsgeheim een belangrijke voorwaarde is voor het ontstaan van gezonde relaties tussen arts en patiënt en advocaat en cliënt. Meer in het algemeen, zo stelt de theorie, is contextualiteit belangrijk – een persoon vertelt informatie specifiek in deze context en binnen die context dient de informatie in principe ook blijven. De rechters benadrukken in de *concurring opinion* dat privacy onder art. 8 EVRM vooral moet worden gezien als beschermende een 'zone of interaction of a person with others'. Zij benadrukken dan ook niet zo zeer de vraag of het hier gaat om privéhandelingen of publieke en professionele handelingen en ook niet de vraag of het hier nu gaat om een privé of publieke ruimte. 'University auditoria are neither private nor public places. They are places where teachers meet *their* students and interact with them. These interactions are of course not of a purely social nature. The setting is a very specific one. The teacher teaches students who are enrolled in his or her class. The relationship between teacher and students takes shape during the whole period of teaching (a year or a semester). In the auditorium the teacher can allow him- or herself to act ("perform") in a way he or she would perhaps never do outside the classroom' (*Concurring opinion* Vucinic en Lemmens, par. 4). Zij benadrukken dan ook dat uit deze contextuele benadering geen verbod volgt op het maken van opnames volgt in de collegezalen, maar dat de opnames in principe binnen dezelfde context moeten worden gebruikt, namelijk voor onderwijsdoeleinden – bijvoorbeeld voor studenten die niet aanwezig konden zijn bij het college. Deze benadering lijkt in zekere zin te volgen op de wijze waarop het Hof een eerdere zaak over het gebruik en distribueren van belastingdata besprak – daarin was het EHRM van oordeel dat het feit dat de belastingdata toegankelijk waren voor een klein aantal journalisten die daar voor journalistieke doeleinden toegang tot konden krijgen, niet betekende dat een bedrijf de data op commerciële basis mocht exploiteren (EHRM 2017/203, EHRM, 27-06-2017, 931/13).

15. *Dissenting opinion*: Interessant is tot slot dat is dat rechters Spano, Bianku en Kjolbro ook een contextuele benadering kiezen en die benadering lezen in de jurisprudentie ten aanzien van art. 8 EVRM, maar tot een andere conclusie komen dan de *concurring* rechters. 'From the Court's existing case-law we deduce the following: video monitoring or surveillance does not in itself amount to an interference with the private lives of the persons monitored. Whether that is the case depends on an assessment of the specific circumstances of the case, including where the monitoring takes place, the nature of the activities monitored, whether the monitoring is targeted and systematic, whether the persons monitored had a reasonable expectation of privacy, whether notice had been given or whether the person irrespective of such notice had a reasonable expectation of privacy having regard to the nature of the activities, whether the information is stored, processed and made use of, including whether it is disseminated. In other words, it depends on an assessment of the video monitoring as such as well as the storing, processing and use of the data or information gathered. (*dissenting opinion*,

par. 8).’ Zij benadrukken dat de beelden na 30 dagen weer worden verwijderd, dat het alleen filmen en opslaan van beelden over gedragingen in een publieke ruimte niet per se een inperking van art. 8 EVRM met zich brengt, dat de klagers waren geïnformeerd over het schieten van de beelden, dat het om professionele activiteiten ging in ‘a quasi-public setting, and not, for example, in their offices’ en dat er daarom geen sprake kan zijn van een inperking van art. 8 EVRM, waardoor er helemaal niet toe hoeft te worden gekomen aan de vraag of de drie-stappentest is doorlopen. De rechters van de *dissenting opinion* kiezen dus niet zozeer een binaire benadering (is deze plek een privéruimte of een publieke ruimte; is deze handeling een privéhandeling of een professionele activiteit), maar voor een contextuele benadering waarbij verschillende facetten een rol spelen.

16. De zaak is kortom met name interessant vanwege drie vragen. De eerste vraag is of het filmen van de collega’s onder het recht op privacy, zoals vervat in art. 8 EVRM? In de zaak komen zowel vraagstukken voor die gaan om het verwerken van persoonsgegevens als vraagstukken die gaan om meer traditionele privacyaspecten. Aanvankelijk wordt er in de rechtsgang in deze zaak meer gekeken naar het eerste punt, maar langzamerhand verschuift de aandacht naar het recht op privacy. In de nationale procedure stelt de rechter dat er geen persoonsgegevens worden verwerkt en dat er geen sprake is van een inbreuk op het privéleven. Door zowel de inspecteurs als de Raad van de gegevensbeschermingsautoriteit werd de nationale *Personal Data Protection Act* van toepassing verklaard, alhoewel daarin ook bepalingen staan die verder strekken dan puur en alleen het verwerken van persoonsgegevens. Voor het EHRM beweren zowel Montenegro als de *dissenting* rechters dat er helemaal geen sprake is van een inbreuk op het recht op privacy zoals neergelegd in art. 8 EVRM. De klagers, het EHRM en de *concurring* rechters menen van wel. Wanneer het filmen onder het recht op privacy valt, dan rijst de vraag onder welk deel van dat recht de materie valt. Art. 8 EVRM is immers in wezen een koepelrecht met vier afzonderlijke aspecten: het privéleven, het familieleven, de correspondentie en de woning. Het EHRM kiest primair voor het extrapoleren van het recht op privéleven, maar staat ook met één been in een meer locationele benadering. De *concurring* rechters kiezen daarentegen voor een relationele benadering van dit vraagstuk. In de nationale procedure lijkt met name te worden ingezoomd op het probleem van surveillance. De laatste vraag is of er een wezenlijke inbreuk is gemaakt op het recht op privacy. Art. 35 EVRM lid 3 sub b bevat de zogenoemde *de minimis* regel, waaruit volgt dat er wezenlijke schade moet zijn geleden wil een klacht ontvankelijk zijn. Zelfs als een zaak dus onder de materiele reikwijdte van het recht op privacy valt, zal een klacht alleen ontvankelijk zijn als de klagers wezenlijk nadeel hebben ondervonden. In de nationale procedure betwijfelt de rechter dat expliciet – daarin wordt gesteld dat de zaak ‘not caused them any mental anguish’. Het EHRM stelt daarentegen juist ‘that video surveillance of an employee in the workplace, be it covert or not, must be considered as a considerable intrusion into the employee’s private life’.